

الگوی خوب برای دانشجویان چه کسی است؟

در شماره قبیل بیان گردید که فرا مهارت چیست و چه نقشی در عملکرد مناسب یک متخصص دارد. همچنین بیان گردید که فراگیری فرامهارت‌ها به راحتی مهارت‌های شناختی نیست و یکی از بهترین شیوه‌های فراگیری فرامهارت‌ها مشاهده رفتار الگو است.

در تحقیقی که در مجله BMC Medical Education, 2006 به چاپ رسیده، دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان تعدادی از اساتید خود را به عنوان الگو (mentor) معرفی نمودند؛ بعد از بررسی خصوصیات این افراد و مقایسه با خصوصیات سایر اساتید دانشگاه مشخص گردید که دانشجویان کسانی را به عنوان الگو انتخاب نموده بودند که دارای این مشخصات بوده‌اند:

۱. مهارت بالای معلمی داشتن، ۲. صادق و رو راست بودن، ۳. دلسوز بودن، ۴. اهل عمل بودن و ۵. پر انرژی بودن

بر اساس نتورهای جامعه شناسی یک الگو دارای ویژگی‌های زیر است:

۱. از بطن زندگی روزی روزی معمولاً تاثیر شگرفی بر فشر تحصیل کرده نمی‌گذارد و بالعکس. لذا باید با درایت سعی

گردد برای کلیه افکار جامعه الگو ایجاد گردد. پر واضح است که برای یک دانشجو بهترین الگو دانشجویی است که در

شرایط همسانی مشغول به تحصیل است. بعضی اعتقاد دارند چون اساتید نیز مسیر دانشجویی را قبلاً طی نموده‌اند بنابراین از

صفت دانشجو محسوب می‌گردند و می‌توانند الگویی تاثیر گذار باشند. در مقابل بعضی معتقدند که با توجه به تغییر سریع

شرایط جامعه به نظر می‌رسد که این نگاه به راحتی از سوی دانشجویان پذیرفته نشاید. به عبارتی به نظر می‌رسد که بسیاری

از دانشجویان معتقدند که در سالهای قبل شرایط تحصیل و رفتار با شرایط فعلی تفاوت داشته‌است و اساتید فعلی درک

مناسبی از شرایط آنها ندارند. نمی‌دانند که مبهم بودن آینده شغلی یعنی چه و فشار اقتصادی چگونه می‌تواند باعث

اتحراف گردد. به عنوان نتیجه‌گیری در این بحث، با وجود منطقی بودن این ایراد به نظر می‌رسد نقش الگویی استاد غیر

قابل انکار بوده و خواهد بود چرا که یک استاد و معلم خوب شاخصهای دیگر الگو بودن را می‌تواند داشته‌باشد که در ادامه

به آنها اشاره می‌گردد ولی یک دانشجو به راحتی قادر به کسب سایر شاخصها نیست.

۲. **بر پایه استعدادها فردی و نه حمایتی‌های غیر متعارف رشد نموده‌است.** این جمله بدین معنا است که کسی

می‌تواند الگو باشد که بدون راندن‌خورای و استفاده از قدرت و یا ثروت‌های خاص به مقامات بالا رسیده‌باشد. اساتید می-

توانند الگویی دانشجو باشد که شرایط دشوار تحصیل را با موفقیت و با تحمل مشکلات طی نموده‌باشد.

۳. **دارای ویژگی‌های ممتاز است.** مسلماً تنها برترینها در هر رشته و حرفه‌ای می‌توانند نقش الگویی یابند و هر فردی

معمولی نمی‌تواند به عنوان الگو مطرح گردد. البته کلمه ویژگی‌های ممتاز تنها به معنای ویژگی‌های برتر در همان حرفه خاص

نیست. یک خواننده بسیار خوب برای الگو شدن تنها به مهارت خوانندگی خود نمی‌تواند اکتفا نماید بلکه باید بعضی

شاخصهای دیگر را نیز در کنار آن داشته‌باشد که تاثیر گذار گردد. به همین دلیل است که توصیه می‌گردد اساتید برای

تایید گذاری بیشتر بر روی دانشجویان خود باید به مسایل جنبی نیز بپردازند. یک استاد با سواد و یا یک دانشجو درس-

خوان حتماً الگو نخواهد بود ولی برای الگو شدن سواد و هنر معلمی جزو ضروریات است.

۴. **اصول انسانی را رعایت می‌کنند** این خصوصیت توسط بعضی از متفکرین زیر سوال برده شده‌است چرا که می‌گویند

که الگوهای منفی نیز در جامعه وجود دارند که دارای این خصوصیت نیستند. در پاسخ می‌توان بیان نمود که بنا به تعریف

الگو فردی است که بتواند با تاثیرات عمیق بر روی جان و روان دیگران، خصوصیات رفتاری، فکری و اعتقادی خود را

اشاعه دهد. بر اساس این تعریف مدافعین این خصوصیت بیان می‌کنند که الگویی منفی نمی‌تواند تاثیر شگرف و عمیق بر

جان و روان دیگران بگذارد. البته این به این معنی نیست که نمی‌تواند دیگران را به خلاف کردن ترغیب نماید. به عنوان

مثال رفتار نیمه خشن یک استاد که با بالین بیمار اگرچه ممکن است وی را به عنوان الگو معرفی نکند ولی بدون شک با

شکستن قبح این رفتار باعث می‌گردد که دانشجویان نیز راحت‌تر چنین رفتاری را با بیماران خود داشته‌باشند.

۵. **در محیط مناسب قرار گیرد.** بسیاری از افراد توانمند هستند که شرایط الگو شدن را دارند ولی در معرض جامعه هدف

قرار ندارند و لذا نقش الگویی به خود نگرفته‌اند. بر این اساس سیستم آموزشی و حتی خود اساتید موثر و قوی باید سعی

نمایند در معرض مشاهده، تصادفات و تحلیل دانشجویان قرار گیرند و بدین شکل امکان الگو شدن را بیشتر یابند.

علاوه بر این مشخصات، مولفه‌های بسیار دیگری نیز وجود دارد که در الگو شدن اساتید و تاثیر گذاری عمیق آنها بر دانشجویان

تایید دارد که از حوصله این نوشتار منحصراً خارج است. ولی به عنوان نتیجه‌گیری می‌توان بیان نمود که دانشجویان به شدت

نیازمند به دیدن الگوهای موفق و موثر هستند و اساتید می‌توانند و باید این خللا را به درستی پر نمایند تا به دانشجویان کمک

نمایند تا فرامهارت‌های عمیق مانند احترام به همنوع، عشق و علاقه قلبی به دانش و خردورزی، توانمندی در مطالعه مستقل، قدرت

استنتاج منطقی، ارتباط موثر بر فرار نمودن با دیگران و امثال آنها را فرا گیرد.

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی معالی کرمان

محاورت آموزشی
مرکز مطالعات و توسعه
آموزش پزشکی

تلفن : ۰۳۴۱-۲۱۱۸۰۶۲

فاکس: ۰۳۴۱-۲۱۱۳۰۰۵

E-mail :
medc@kmu.ac.ir

Website:
http://medc.kmu.ac.ir

شماره دوم پهن

شماره : ۲

